

Wettelijke richtlijnen voor bewegingsonderwijs van basisschool tot mbo

Publicatiedatum: 6-09-2016, geactualiseerd: 19-06-2023

AUTEUR(S) [Shanna Kulik](#)

Voor bewegingsonderwijs in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs gelden er bevoegdheidsbepalingen voor leerkrachten. Daarnaast zijn er wettelijk kerndoelen, eindtermen en hoeveelheid lesuren vastgesteld. In dit artikel vind je een overzicht van de richtlijnen voor bewegingsonderwijs per schooltype.

Getuigschrift voor lesbevoegdheid

Een leerkracht is volgens de wetgeving bevoegd om les te geven in het vak bewegingsonderwijs/lichamelijke opvoeding (LO) na het verkrijgen van een getuigschrift LO (hbo). Uit dit getuigschrift blijkt dat voldaan is aan de bekwaamheidseisen. Ook moet de leerkracht in het bezit zijn van een verklaring omtrent gedrag [\[1,2\]](#). Het getuigschrift LO kan behaald worden op een van de zes Academie voor Lichamelijke Opvoeding (ALO). Met dit getuigschrift wordt een eerstegraads bevoegdheid verkregen waarmee LO kan worden gegeven in alle vormen van onderwijs.

Primair onderwijs

Een pabo-diploma geeft enkel een bevoegdheid voor het geven van bewegingsonderwijs aan kleuters (groepen 1 en 2) in het primair onderwijs (po). Met een van volgende getuigschriften is een leerkracht bevoegd voor LO:

- een pabo-diploma behaald na 1 september 2005, met daarnaast een getuigschrift van de 'Leergang vakbekwaamheid bewegingsonderwijs';
- een pabo-diploma van vóór 1 september 2005, mits begonnen aan de opleiding vóór 1 september 2001 waarbij zintuiglijke en lichamelijke oefening onderdeel was van het onderwijsprogramma;
- diploma kleuterleidsteropleiding (KLOS; tot 1984);
- diploma pedagogische academie (tot 1984), met een 'aantekening-j' of 'akte-j'. Dit getuigschrift geeft ook bevoegdheid voor het geven van LO op het vmbo.

Voor groepsleerkrachten die werkzaam zijn in het primair onderwijs geldt dat ze een brede of smalle bevoegdheid voor bewegingsonderwijs kunnen hebben. Ze zijn allemaal bevoegd om activiteiten vanuit de brede context (zoals bijvoorbeeld spelen op het schoolplein, bewegend leren en sportdagen) aan te bieden. Lees [hier meer over de brede context, bevoegdheden en uitzonderingen](#).

In het speciaal onderwijs gelden dezelfde bevoegdheden als in het regulier basisonderwijs. Uitzondering daarop is dat de speciale eis van de leergang 'vakbekwaamheid bewegingsonderwijs' geldt voor leerlingen vanaf zeven jaar (in plaats van groep drie tot en met acht zoals geldt in het regulier basisonderwijs).

Voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs (vo) is een leerkracht ook bevoegd bij het in bezit zijn van [\[1\]](#):

- Akte J. Dit getuigschrift geeft bevoegdheid voor het geven van lichamelijke opvoeding in het basisonderwijs, speciaal onderwijs en vmbo (het tweedegraads gebied);
- MO-P akte. De akte MO-P heeft dezelfde status als het huidige getuigschrift/diploma ALO. Hiermee is de MO-P akte een bachelor opleiding en geen master. Dat met dit diploma een eerstegraads bevoegdheid wordt verkregen, is niet van invloed op de bijbehorende titel.

Bovenstaande akten zullen waarschijnlijk niet meer voorkomen aangezien deze getuigschriften niet meer behaald kunnen worden.

Met een mbo-getuigschrift Sport en Bewegen (op alle niveaus) wordt geen bevoegdheid tot het geven van bewegingsonderwijs behaald [\[1\]](#). Dit getuigschrift geeft wel bevoegdheid tot bijvoorbeeld lerarenondersteuner (onderwijsassistent, niveau 4) in het bewegingsonderwijs in het primair onderwijs, als buurtsportcoach of als combinatiefunctionaris op een school. Iemand met dit getuigschrift kan daarmee een waardevolle bijdrage leveren aan een beweeg- en sportaanbod binnen en buiten de school.

Doelen en kerndoelen

Primair onderwijs

Het doel van bewegingsonderwijs in het primair onderwijs is om kinderen beter te leren bewegen [\[3\]](#). Het gaat hierbij om de kwaliteit van bewegen en het realiseren van de [kerndoelen voor bewegingsonderwijs](#) en de daarbij behorende [leerlijnen bewegingsonderwijs](#).

Voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs wordt onderscheid gemaakt tussen vmbo en havo/vwo en tussen onderbouw en bovenbouw. Het voornaamste doel van LO is het bekwaam maken voor deelname aan de bewegingscultuur. Het uitgangspunt hierbij is met plezier (beter) leren bewegen voor een leven lang in beweging [\[4\]](#).

In de onderbouw van het vo staan deze [kerndoelen](#) centraal. Voor het praktijkonderwijs gelden voor zover mogelijk de kerndoelen van de onderbouw van het voortgezet onderwijs.

In de bovenbouw van het vmbo, havo en vwo moeten leerlingen voldoen aan eindtermen. Naast het reguliere vak LO, dat voor alle leerlingen aangeboden wordt tot minimaal december van het examenjaar, kunnen leerlingen in de bovenbouw vmbo theoretische leerweg en gemengde leerweg kiezen voor het examenvak LO2.

In de bovenbouw havo en vwo kunnen leerlingen kiezen voor het examenvak bewegen, sport en maatschappij (bsm). Naast het verder verdiepen in beter leren bewegen, ligt het accent op verdiepen in de regelende rollen zoals scheidsrechter, organisator, spelleider en lesgever en in de theorie over bewegen, gezondheid en samenleving. De eindtermen in het vo omvatten:

- [LO bovenbouw vmbo](#)
- [LO bovenbouw havo/vwo](#)
- [LO2 bovenbouw vmbo-t en vmbo-gl](#)
- [Bsm bovenbouw havo](#)
- [Bsm bovenbouw vwo](#)

Voor eindtermen voor de beroepsgerichte keuzevakken in de bovenbouw van vmbo-bb/kb, zie de website [Nieuw vmbo](#). In de bovenbouw vmbo kader en basis kunnen leerlingen sportieve keuzevakken kiezen (binnen een van de tien profielen), zoals [Ondersteuning bij sport en bewegingsactiviteiten](#) (Zorg en Welzijn), [voorkomen van ongevallen en EHBO](#) (Zorg en Welzijn), Voeding en beweging (Dienstverlening en Producten). Scholen kunnen ook een eigen keuzevak ontwikkelen en aanbieden.

Speciaal onderwijs

De kerndoelen in het speciaal basisonderwijs zijn opgedeeld in:

- kerndoelen voor [leerlingen met een enkelvoudige beperking en/of stoornis](#);
- kerndoelen voor [zeer moeilijk lerende leerlingen of meervoudig gehandicapte leerlingen](#).

Voor leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs zijn voor de drie uitstroomprofielen (vervolgonderwijs, arbeidsmarktgericht en dagbesteding) [kerndoelen](#) vastgesteld.

Aantal lesuren

Primair onderwijs

Vanaf 1 augustus 2023 zijn alle scholen in het primair onderwijs verplicht om een minimum aantal lesuren bewegingsonderwijs te verzorgen, zoals beschreven in het [amendement van Heerema en Van Nispen\[3,5\]](#). Dit houdt in dat scholen minimaal 90 minuten per week bewegingsonderwijs moeten verzorgen voor alle leerlingen (groepen 1 tot en met 8). Uitgangspunt van het amendement is dat er elke week twee lessen bewegingsonderwijs worden aangeboden. Bekijk de [website van de KVLO](#) voor verdere informatie over het amendement bewegingsonderwijs in het po.

Voortgezet onderwijs

In het VO is vastgesteld dat scholen het vak LO elk leerjaar en gespreid over de weken van het schooljaar aan moeten bieden [\[6,7\]](#). Er moet voldoende tijd besteed worden aan LO, zodat aan de inhoudelijk gestelde eisen wordt voldaan (zie bovengenoemde kerndoelen). De inspectie heeft voor de lesuren LO in het voortgezet onderwijs een beleidslijn opgesteld die er op neer komt dat gemiddeld wekelijks moet worden aangeboden:

- 2,5 uur op het vmbo;
- 2,2 uur op de havo;
- 2 uur op het vwo.

Bovenstaande is gebaseerd op lesuren van 50 minuten en 40 schoolweken per leerjaar. In het laatste leerjaar geldt een afwijkend voorschrift dat inhoudt dat het LO onderwijs niet eerder mag worden afgesloten dan in december [\[8\]](#).

Speciaal onderwijs

Speciale scholen in het po en vo zijn vanaf 1 augustus 2023 verplicht minimaal twee keer per week 45 minuten bewegingsonderwijs te verzorgen. Indien door de school gewenst, moet de gemeente minimaal 2,25 uur per week per groep een LO-accommodatie beschikbaar stellen. Voor het uitstroomprofiel vervolgonderwijs van het voortgezet speciaal onderwijs ligt het volgens de KVLO voor de hand aansluiting te zoeken bij de lessentabel (artikel 6d WetVO) in het regulier vo.

Middelbaar beroepsonderwijs (mbo)

Het mbo heeft geen verplicht aantal wekelijkse sportlessen. Sinds de invoering van de [Wet Educatie en Beroepsonderwijs](#) in 1996 zijn bewegen en sport niet meer verankerd in het curriculum. Het streven is dat alle studenten van de beroepsopleidende en beroepsbegeleidende leerweg per leerjaar minimaal 5% van het in de instelling verzorgde onderwijs (iivo) besteden aan bewegen en sport. In het verleden zijn er impulssubsidies voor mbo-instellingen geweest om te stimuleren dat zij de 5% norm behaalden. Nog steeds zijn er verschillende [initiatieven](#) rondom sport en bewegen in het mbo. Zo wil het [platform Sport en Gezonde leefstijl](#) mbo's inspireren en enthousiasmeren om sport en een gezonde leefstijl structureel aandacht te geven en op te nemen in beleid en curriculum.

Nieuw landelijk curriculum

Op dit moment worden de kerndoelen voor het primair en voortgezet onderwijs herzien. Dit is een meerjarig traject. [Lees meer over de herziening van het curriculum op de website van de SLO](#).

Lees meer

- [Regelingen onderwijshuisvesting](#)
- [Basisdocument bewegingsonderwijs voor het basisonderwijs](#)
- [2-meting lichamelijke opvoeding en sport in het voortgezet onderwijs](#).

Deze tekst is tot stand gekomen in samenwerking met KVLO en Bastiaan Goedhart (specialist op het gebied van veiligheid en aansprakelijkheid bij Alles In Beweging en docent aan de Hogeschool InHolland).